

Anda Ikaunieca
Latvijas hidroekoloģijas
institūta direktore,
vadošā pētniece

Pusceļā uz Bolderāju, pašā Daugavas krastā var atrast svaiga izskata divstāvu māju, aprīkotu ar laboratoriju, kuru par savu darba vietu sauc vismaz 45 Latvijas Hidroekoloģijas institūta (LHEI) darbinieki. Detalizētāku informāciju par institūta darbībām piekrita sniegt tā direktore Anda, kurai šī ir viņas vienīgā darba vieta jau vairāk nekā 25 gadus. Anda šo māju sauc par vienu no visnozīmīgākajiem sasniegumiem, jo, kā jau daudziem sasniegumiem, arī zinātnei pamatā ir laba infrastruktūra. Ne velti Andai ir grūti iestādes kontekstā sevi saskatīt kā atsevišķu individu, jo viņa strādā LHEI no pirmās tā izveidošanas dienas.

Institūts izveidojies, apvienojoties vairākām pētniecības grupām – Jūras Bioloģijas grupa no Bioloģijas institūta un Jūras Monitoringa grupa no tālaika Hidrometeoroloģijas pārvaldes, lai uz jūras vides jautājumiem varētu koncentrēties viena iestāde. Anda norāda, ka kas līdzīgs bija padotībā institūtam, kas nodarbojās ar zivju resursiem, taču tur jūra tika apskatīta tikai no ekonomikas viedokļa. Turpretim LHEI pēta to, kas notiek vidē, ieskicē tendences un veic secinājumus par to, kas jādara, lai uzlabotu situāciju – pārsvarā, valsts pārvaldes (lielākoties - VARAM) līmenī, taču reizēm arī privātpersonas vērsas institūtā pēc padoma. LHEI ir ar likumu deleģēts veikt regulāru jūras monitoringu, iegūt datus un ziņot par rezultātiem. Lielākoties tiek pētīta dažādu sauszemes procesu ietekme uz jūru, taču ļoti daudzas industrijas aptvert ir grūti.

<http://www.lhei.lv/lv/par-mums>

“Ja skatās attīstības plānu līdz 20. gadam vai Latvija 2030, tad jūra tajos parādās minimāli. Man ir žēl un gribas lietas labā ko darīt, jo mēs esam jūras valsts.”

–ANDA

Kā piemērs, kas visiem zināms - lauksaimniecība, jo ķīmikālijas, kas tiek izmantotas industrijā, vienmēr atrod savu ceļu uz jūru caur daudzajām upēm, kuras ietek Rīgas līci.

Institūta pētījumi norisinās galvenokārt caur mikroorganismu pētīšanu, kas nozīmē, ka pētījums nekad nenotiks dzeramajā ūdenī. Andai pašai vienmēr interesēja pētīt mikroskopiskus vēžveidīgos, un kas ietekmē/kontrolē to skaitu, tāpat arī faktoros, kas nosaka sugu sastāvu. Tas ir svarīgi tāpēc, ka šie organismi ir barības ķēdes apakšā - ar tiem barojas zivju mazuļi, kas, savukārt, pētniekiem var radīt priekšstatu par jūras ekosistēmas veselību. Tāpat kā barības ķēdei uz sauszemes – jūrā tās posmiem jābūt līdzsvarā un viena strauja izmaiņa var ietekmēt visus pārējos posmus.

Anda uzsver, ka pašlaik Baltijas jūras līmenī tiek attīstīta iniciatīva, kas paredz gliemeņu audzēšanu, lai filtrētu ūdens piesārņojumu, kā arī paralēli ražotu lopu barību. Latvijā tāda atrodas Pāvilostas apkaimē. Ietekme uz vidi no industriālā sektora ir daudz lielāka, tāpēc tas ir proaktīvi jāregulē valsts līmenī. Kā piemēru Anda norāda jūras piekrastes sakopšanas aktivitātes, kuras visdrīzāk nebūtu nepieciešamas, ja valsts līmenī tiktu aktīvāk uzraudzīta iepakoju ražošanas un savākšana, kā arī tādi vienkārši uzlabojumi kā depozītsistēma plastmasas pudelēm.

Institūtā šogad paredzēts radīt jaunu stratēģijas dokumentu, kurā jau paredzēta vieta Ilgstpējīgas Attīstības Mērķiem (IAM). Anda uzskata, ka par IAM Latvijā zina un runā pārāk maz, kamēr lielākajā daļā valstu no pārējā Baltijas jūras reģiona, IAM ir viens no vadmotīviem. Tāpat “pasaules elpa” jājūt, piedaloties starptautiskos tīklos un veicinot sadarbību, lai kopīgi meklētu labākos risinājumus.

14 DZĪVĪBA
ŪDENĪ

